

Herstel van 'Made in Holland'?

Auteur(s):

De Nederlandsche Bank

*Deze rubriek wordt maandelijks samengesteld door Hans Pijl, Ad Stokman, Bouke Buitenkamp en Maarten van Rooij van de Nederlandsche Bank.***Verschenen in:**

ESB, 87e jaargang, nr. 4378, pagina 731, 11 oktober 2002

Rubriek:

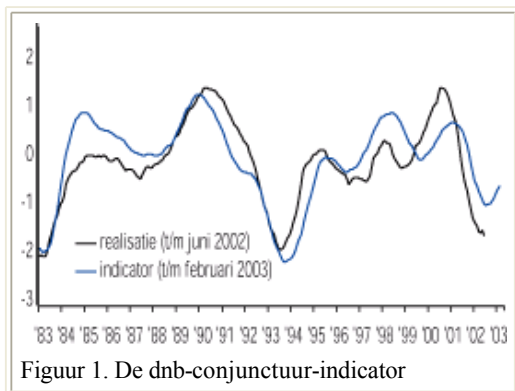
DNB-indicator

Trefwoord(en):

conjunctuur

De conjunctuurindicator duidt op herstel in de komende maanden maar de kracht lijkt licht te gaan afnemen. De mate waarin de uitvoer kan profiteren van het internationale herstel is medebepalend.

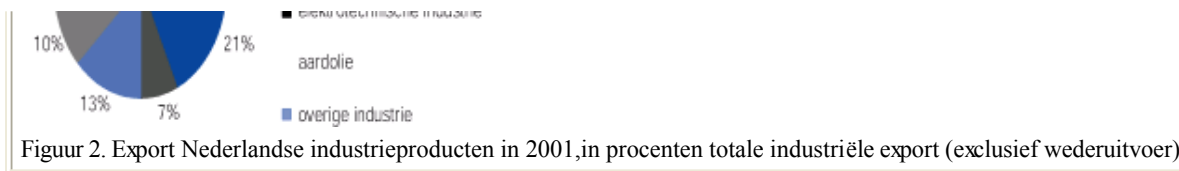
De dnb-conjunctuurindicator, die tot en met februari volgend jaar vooruitblik, signaleert nog steeds een herstel van de conjunctuur in het lopende en volgende kwartaal (figuur 1). De indicator voor de industriële productie laat de laatste twee maanden enige afvlakking zien zodat de kracht van het voorziene herstel tegen zou kunnen vallen. De daadwerkelijke kracht zal in belangrijke mate worden bepaald door het aantrekken van de investeringen en de export. De export is namelijk vaak de Nederlandse startmotor voor de rest van de economie.

De export: wat en hoeveel?

De export is in de jaren negentig enorm toegenomen van circa 50 procent van het bbp in 1990

(€ 128 miljard) naar 65 procent van het bpp in 2001 (€ 280 miljard). Deze stijging is echter voor een belangrijk deel het gevolg van de sterk toegenomen wederuitvoer. Bij de wederuitvoer worden goederen na import (en juridisch overgedragen te zijn aan een Nederlandse ingezetene) in (vrijwel) onbewerkte staat weer geëxporteerd. Dit kenmerk geldt thans voor circa 35 procent van de totale export (tegenover 21 procent in 1990). De toegevoegde waarde van de wederuitvoer bestaat voornamelijk uit distributieactiviteiten en wordt door het cpb geschat op ongeveer tien eurocent per euro export. De succesfactoren achter de wederuitvoer liggen voornamelijk in de gunstige geografische ligging van Nederland en de goede transportinfrastructuur. Het overige deel van de totale export, thans circa 65 procent, is dus min of meer 'Made in Holland'. De toegevoegde waarde per euro geëxporteerde waarde van deze binnenlandse geproduceerde uitvoer is met gemiddeld zestig eurocent aanzienlijk hoger en levert een grotere bijdrage aan de Nederlandse werkgelegenheid. De binnenlandse geproduceerde uitvoer bestaat voor het grootste deel uit industriële goederen (44 procent), gevolgd door producten en diensten op het gebied van vervoer, opslag en communicatie (7 procent) alsmede de financiële en zakelijke dienstverlening (5 procent). In de industrie zijn de vijf belangrijkste exportsectoren de voedings- en genotmiddelenindustrie, de chemie, de metaal- en machinesector, de elektrotechnische sector en de aardolie-sector (figuur 2). Hiervan lieten enkele vroegcyclische sectoren, met name de (basis)-chemie en in mindere mate de (basis)metaal, in het tweede kwartaal een fors productieherstel zien.

Traag herstel op belangrijkste afzetmarkten

Het verdere herstel is afhankelijk van het conjunctuurherstel van onze belangrijkste exportmarkten. Drievijfde van onze totale export wordt afgezet in Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, België en Frankrijk. De ramingen voor deze Europese landen duiden weliswaar op een aantrekkende bbp-groei maar de groei komt voornamelijk niet op trendmatig niveau. De mate waarin Nederland kan profiteren van het voorzichtig herstel wordt mede bepaald door de concurrentiepositie. Deze is door de fors gestegen loonkosten in de laatste jaren aanzienlijk verslechterd. Dit raakt met name de binnenlandse geproduceerde uitvoer.

De verslechtering zal ertoe leiden dat de Nederlandse exporteurs in mindere mate zullen gaan profiteren van de aantrekkende internationale conjunctuur. Pas als exporteurs erin slagen hun kosten per eenheid product in de hand te houden, kan Nederland maximaal profiteren van het (bescheiden) internationale conjunctuurherstel. De ingrediënten hiervoor zijn op de middellange termijn een stijging van de arbeidsproductiviteit en op de korte termijn een verantwoorde loonontwikkeling. Met een arbeidsinkomensquote van 85 procent, dat deel van het inkomen dat aan de productiefactor arbeid toekomt, is dat geen ondoordacht beleid.